

Leterme ontvangt de vredesbeweging voor gesprek over kernwapens (10.11.09)

Minister Leterme, bijgestaan door o.a. Werner Bauwens (Speciaal Gezant voor Ontwapening en Non-proliferatie), kreeg op vrijdag 6 november j.l. een uitgebreide delegatie op bezoek omtrent de problematiek van de nucleaire wapens. De delegatie bestond uit een vertegenwoordiging van het Parlementair netwerk voor Nucleaire Ontwapening (PNND), de Burgemeesters voor de Vrede (internationaal netwerk van burgemeesters die streven naar een kernwapenvrije wereld tegen 2020) en Abolition 2000 (een internationaal netwerk van middenveldorganisaties die streeft naar de afschaffing van kernwapens).

Drie onderwerpen werden aangesneden:

1. Zal het **Hiroshima-Nagasaki protocol** (stappenplan om tot een volledige nucleaire ontwapening te komen) door België op de agenda gezet worden tijdens de herzieningsconferentie van het Non-Proliferatie Verdrag in New-York?
2. De Belgische kamer en senaat hebben in het verleden reeds resoluties aangenomen die vragen aan de Belgische regering om werk te maken van de **verwijdering van de Amerikaanse kernwapens van het Belgisch grondgebied**. Heeft België reeds stappen ondernomen, zeker nu ook Nederland en Duitsland de aanwezigheid van die kernwapens ter discussie stellen, om dit te agenderen binnen de NAVO?
3. Zal België pleiten binnen de **NAVO** om de **nucleaire militaire doctrine** te herzien?

Leterme stelde zeer duidelijk dat hij te vinden is voor een **nucleaire zero-optie**. Hij verwees naar zijn ontmoeting met de burgemeester van Hiroshima bij de herdenking van de wapenstilstand in Ieper (11/11/2008). Daarbij verleende hij toen het Hiroshima Nagasaki protocol zijn persoonlijke steun en zou hij zoeken naar de steun van de Belgische regering om het protocol voor te leggen op de NPT herzieningsconferentie (1). Leterme is verder heel tevreden dat president Obama een kernwapenvrije wereld nastreeft. Leterme pleit voor een multilaterale aanpak en ziet geen baat bij unilaterale stappen. Het bondgenootschap van de NAVO is een belangrijk gegeven waar België niet omheen kan. Leterme had eerder deze week een overleg met zijn Duitse ambtsgeenoot Westerwelle. Daar werd o.a. de passage in het nieuwe Duitse regeerakkoord besproken omtrent de terugtrekking van de Amerikaanse kernwapens uit Duitsland. De kernontwapening moet gezien worden binnen een breder kader van conventionele ontwapening. België speelde reeds een voortrekkersrol op vlak van verdragen rond anti-persoonsmijnen en clusterbommen, dus we hebben een traditie in België waarop we verder kunnen bouwen.

Voor **Leterme** is het vermijden van een **verdere verspreiding van kernwapens** (non- proliferatie) **onlosmakelijk verbonden met kernontwapening**. Daarbij had hij het specifiek over schurkenstaten en het kernwapenprogramma van Noord-Korea en Iran. Iran houdt zich bezig met verdragingsmanoeuvres, wat de VS zeer zenuwachtig maakt.

België is zich goed aan het voorbereiden op de NPT-toetsingsconferentie in New York en voorziet ook een speciale afgevaardigde voor een internationale conferentie omtrent nucleaire veiligheid, die ook in de VS zal doorgaan in 2010.

België neemt zich ook voor om actief te wegen op de NAVO-conferentie in Lissabon in december 2010 waar het Nieuw Strategisch Concept gefinaliseerd zal worden.

Binnen de NAVO lijkt het of alle landen wachten op een ander land om de aanwezigheid van de Amerikaanse kernwapens op Europese bodem aan te kaarten. Zal België het gesprek lanceren? Leterme herhaalt dat alle overleg zal gebeuren binnen de bestaande samenwerkingsverbanden en het bondgenootschap met de NAVO. Er zullen pas formele stappen ondernomen worden nadat er een vrij reële kans bestaat dat de voorstellen kans op slagen hebben. Er zijn verdere gesprekken gepland met andere belangrijke bondgenoten zoals met de Britse minister van Buitenlands Zaken Miliband.

Werner Bauwens herhaalde dat de (nucleaire) militaire doctrine van de NAVO een collectieve beslissing is. Nu zien we het begin van een denkoefening van een EU zonder kernwapens binnen

NAVO-verband. Een dergelijk proces kost tijd en moet passen binnen een bredere discussie over conventionele wapens, proliferatiedreigingen en de algemene NAVO-strategie: kan die zonder nucleaire wapens?

Veel hangt ook af van externe factoren en de chronologie waarmee die plaats vinden. De afloop van de **START-onderhandelingen** (nieuw Verdrag omtrent de Afbouw van Strategische Wapens, dat in principe het oude verdrag moet vervangen dat eind december 2009 afloopt) tussen Moskou en Washington zullen bepalend zijn. Ook het Amerikaanse congres mee zal met dit nieuwe verdrag moeten instemmen. Het lijkt er op dat ook Rusland vragende partij is omtrent de verdere afbouw van strategische en tactische nucleaire wapens, oa ook omwille van financiële en budgettaire redenen. De uitkomst van dat verdrag kan dan doorsijpelen naar de NPT herzieningsconferentie (mei 2010) en de NAVO-conferentie in Lissabon (december 2010).

Kan een **No First Use initiatief** (waarbij het dreigen met het gebruik van kernwapens uit de militaire doctrines gehaald wordt) geen manier zijn om buiten het beperkende kader te treden van de uitsluitend VS-Rusland onderhandelingen? Het beleid van nucleaire afschrikking is gewoon een feit, maar volgens Werner Bauwens bestaat in de praktijk eigenlijk een situatie van No First Use. De termijn waarbij kernwapens (binnen NAVO-verband) zouden kunnen ingezet worden zou maanden duren omdat er (fysieke) maatregelen genomen zijn die voorkomen dat nucleaire wapens onmiddellijk kunnen afgevuurd worden (het zogenaamde de-alerting). Nochtans waarschuwde VN Secretaris-generaal Ban Ki-Moon nog maar enkele weken geleden voor de urgente noodzaak om iets te doen aan de duizenden kernwapens die nog steeds onmiddellijk inzetbaar zijn (zogenaamd hair-trigger alert) (2).

De delegatie onderstreepte verder nog het belang van totale kernontwapening voor alle partijen, waarmee ook de verantwoording voor andere landen om kernwapens te bemachtigen automatisch zou verdwijnen.

Pieter Teirlinck

.